

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійна програма – «Облік і оподаткування»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг КІПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	16	14	2	8	80	120	2
Заочна	1	2,3	8	4			108	120	3

31.08.2023
[Signature]

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23. 06. 23 р.)

Робочу програму склав канд. пол. н., доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ Володимир ТОМАХІВ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії протокол (№ 1 від 28. 08. 2023 р.)

Завідувачка кафедри Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 071 «Облік і оподаткування», протокол № 1 від 20.08 2023 р.

Голова ГЗС

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Гарант ОПП

Наталія ПОЧИНОК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політологія»

1. Опис дисципліни «Політологія»

Дисципліна «Політологія»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліна – обов’язкова Мова навчання – Українська мова
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійна програма – «Облік і оподаткування»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 16</i> <i>Заочна – 8</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: <i>Денна – 80</i> <i>Заочна – 108</i> Тренінг, КПЗ – 8 Індивідуальна робота: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 0</i>
Тижневих годин – 8, з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Політологія» є вивчення сутності, історії та теоретичних засад політичної сфери суспільного життя, методології діяльності і поведінки основних суб'єктів політики: від громадянина і місцевої громади – до держави і нації загалом. Виробити вміння аналізувати політологічні теорії та політико-ідеологічні доктрини, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, управління (менеджмент) політичними процесами та іншими сферами суспільного життя, знати політичні права людини і громадянина, способи їх реалізації в умовах демократії, володіти навичками політичної культури, вміти застосовувати політичні знання в професійній діяльності менеджера.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Вміти орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках розвитку політології, мати уявлення про сутність політичних відносин і процесів, взаємодії політичної та економічної сфер суспільного життя.

2. Засвоїти методологію аналізу політичної системи, державних органів та інших політичних інститутів у єдності з нормативною системою їх функціонування задля налагодження ефективних механізмів життєдіяльності держави, її взаємодії з громадянським суспільством.

3. Сформувати цілісну систему уявлень про засади формування та функціонування демократії, громадянського суспільства, публічної політики на всіх рівнях національного організму.

4. Надати громадянину, молодому фахівцеві та політичному активісту достатніх навиків для реалізації своїх конституційних прав і свобод, ідейних переконань, національних та цивілізаційних цінностей.

5. Виробити міцні патріотичні переконання щодо необхідності розбудови та зміцнення національної державності, її обороноздатності та безпеки в умовах протистояння глобальних державних угруповань та різних політичних режимів.

2.3 Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Політологія» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» :

1. ЗК 03. Здатність працювати в команді.
2. ЗК 04. Здатність працювати автономно.
3. ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
4. ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
5. ЗК 07. Здатність бути критичним та самокритичним

6. ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
7. ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
8. ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни. «Філософія», «Історія та культура України».

2.5. Результати навчання:

1. ПР 17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.
2. ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
3. ПР 22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
4. ПР 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. Програма навчальної дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА

Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності

Поняття політики, причини та умови формування політичної сфери суспільного життя. Особливі, структура та функції політики, способи її типології.

Виникнення політології та етапи її формування. Сучасний розвиток політології у світі та Україні. Основні категорії політології. Її об'єкт, предмет, методи дослідження. Система політичних наук. Зв'язок політології з іншими суспільними науками. Структура та функції політології, її роль у забезпеченні суспільного прогресу.

Конституційні політичні права та свободи громадянина. Поняття політичної діяльності, її сутність, мотиви та засоби. Аспекти, рівні та форми політичної діяльності. Політична взаємодія та політичні відносини. Типологія політичної діяльності. Поняття та основні складові політичного процесу. Участь студентської молоді у політичному житті України.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 22, 29, 31, 33, 41]

Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки

Витоки та основні етапи зарубіжної політичної думки. Політичні ідеї стародавнього Сходу. Політична думка Стародавньої Греції та Риму. Політико-релігійні погляди Середньовіччя. Політичні вчення епохи відродження та реформації. Н.Макіавеллі – фундатор світської політичної науки. Політична думка Нового часу.

Формування політичної думки в княжу добу історії України. Політичні ідеї періоду козаччини та гетьманської держави. Національне відродження і розвиток української політичної думки в ХІХ – початку ХХ ст. Українська політична думка після національно-визвольної революції 1917–1921 рр.

Література:

[3, 5, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 29, 31, 33.]

Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Влада як суспільний феномен. Суб'єкти, об'єкти, джерела та ресурси політичної влади, методи її реалізації. Поняття та способи легітимації політичної влади.

Поняття політичної системи, її структура та функції. Концепції політичної системи Д. Істона, Г. Алмонда та К. Дойча. Політичні інститути, їх різновиди та роль в політичній системі суспільства. Теоретичні засади взаємодії політичної

системи із середовищем. Політична система і економічна (правова системи суспільства). Типологія політичних систем. Політична система сучасної України, проблеми її функціонування та реформування.

Поняття держави. Структура держави, її функції в політичній системі суспільства. Різновиди форм держави. Правова, демократична та соціальна держава. Взаємодія державних органів та органів територіального та місцевого самоврядування. Україна як парламентсько-президентська республіка.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 12,13,14,16, 17, 24, 33, 35]

Тема 4. Громадянське суспільство. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.

Поняття, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Роль громадянського суспільства у становленні, підтримці та розвитку демократії та публічної політики. Нові форми громадянського суспільства, які появились під час Помаранчевої революції та Революції гідності. Роль соціальних мереж у функціонуванні регіонального та загальнонаціонального громадянського суспільства.

Партія як політичний інститут, її особливості у порівнянні з державою. Типологія політичних партій. Особливості сучасних політичних партій. Поняття європейської політичної партії. Політичні партії в сучасній Україні, їх різновиди та роль в політичному житті суспільства та держави. Партійні системи та їх типологія.

Поняття та різновиди громадських об'єднань та суспільних рухів, правові засади їх діяльності. Взаємодія громадських об'єднань з партіями та державними органами.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 11,12,13,14, 16, 17, 26, 33, 35, 36.]

Тема 5. Політична еліта та політичне лідерство.

Поняття та сучасні концепції політичної еліти. Структура та функції політичної еліти. Типологія політичних еліт. Квазіеліта, протоеліта та контр еліта. Системна та антисистемна опозиція. Місце і роль політичної еліти в структурі національної еліти.

Поняття політичного лідерства та його типологія. Сутнісні ознаки національного лідерства. Політична еліта та політичне лідерство в сучасній Україні.

Література:

[2, 3, 8,9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 32, 33, 34, 38, 39.]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ.

Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Поняття політичного режиму. Критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди. Сутнісні риси демократичного режиму, його загрози. Тоталітаризм: об'єктивні та суб'єктивні передумови. Авторитарний режим, його історичні та сучасні моделі. Прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Вплив олігархічних груп на деформацію політичного режиму.

Історичні моделі та сучасні концепції демократії. Принципи та форми демократії. Вибори як основа політичної демократії. Різновиди виборчих систем. Засади парламентських та місцевих виборів в Україні. Парламентаризм в системі сучасної демократії. Хвилі демократизації в сучасному світі. Умови та шляхи розбудови та зміцнення демократії в Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 16, 17, 21,24, 26, 29, 32, 33,34, 35, 38, 39]

Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Поняття етносу, нації, національної меншини. Нації етнічні, політичні та змішані. Етнополітика, її суб'єкти, об'єкти та демократичні принципи. Різновиди етнополітики держави та етнонаціональних груп. Конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм. Демократичний та авторитарний (інтегральний) націоналізм в Україні. Причини прояву сепаратизму в Україні та проблеми консолідації нації.

Зовнішня політика держав та міжнародні відносини. Поняття геополітики, її основні концепції. Міжнародні урядові та неурядові організації. Демократичні засади функціонування ООН, Ради Європи, Європейського Союзу та ОБСЄ. Україна як асоційований член ЄС. Вступ у ЄС та НАТО як стратегічна мета України. Глобальні проблеми сучасності та світовий політичний процес. Україна як суб'єкт міжнародних відносин. Підтримка України світовою спільнотою у війні з Російською Федерацією.

Література:

[2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 16,18, 27, 28, 30, 33, 34, 37, 40]

Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Поняття політичної свідомості, політичної ідеології та політичної психології. Функції політичної свідомості та ідеології. Політичний та

ідеологічний плюралізм як важливі принципи функціонування сучасної демократії.

Поняття політичного руху. Світові політико-ідеологічні доктрини та рухи. Лібералізм як політико-ідеологічна доктрина. Політично-економічні принципи лібералізму. Ліберальна ідеологія в Україні та її представники. Консерватизм як політико-ідеологічна доктрина та суспільно-політичний рух. Сучасний неоконсерватизм. Консервативні політичні партії в Україні. Комуністична та соціал-демократична ідеологія: програмні засади, теорія та практика. Комуністичні та соціал-демократичні партії в Україні.

Поняття політичної культури, її основні концепції. Структура, функції та типологія політичної культури. Поняття патріархальної, підданської та активістської політичної культури. Громадянська культура як основа функціонування та розвитку демократії. Політична культура сучасної України, її амбівалентний характер.

Література:

[2, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 33, 41]

Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.

Зміст та співвідношення понять політичне управління, політичне керівництво та політичний менеджмент. Суб'єкти та об'єкти політичного менеджменту, принципи його ефективної реалізації. Види політичного менеджменту. Етапи процесу підготовки та прийняття політичних рішень. Менеджмент виборчої кампанії. Організація управлінської діяльності в системі органів законодавчої та виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Партійний менеджмент. Особливості політичного менеджменту і комунікацій у кризових ситуаціях.

Поняття, функції і види політичного маркетингу. Суб'єкти, об'єкти та предмети політичного маркетингу. Методи та форми дослідження політичного ринку. Особливості державного політичного та партійного маркетингу. Маркетинг виборчого процесу, його основні кроки та функції.

Політичні технології, їх сутність та різновиди. Нормативні політичні технології та девіантні технології. Техніка виробництва подій та створення «інформаційних приводів». Різновиди технік: техніка довіри, відволікання уваги, створення «шумів», розуміння тощо. Засади іміджології. Стратегіями політичного маніпулювання. Політичне маніпулювання, його мішені та об'єкти.

Література:

[1, 2, 3, 7, 9, 13, 19, 20, 21, 23, 32, 33, 37]

4. Структура залікового кредиту дисципліни „ПОЛІТОЛОГІЯ”
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

	<i>КІЛЬКІСТЬ ГОДИН</i>					Конт- рольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	
Змістовий модуль 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА						
Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.	2	2	8		4	Поточ- не опиту- вання
Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.			9	1		
Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.	2	2	9			
Тема 4. Громадянське суспільства. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.	2	2	9			
Тема 5. Політичні еліти і лідерство.	2	2	9			
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ						

Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.	2	2	9		4	
Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.	2	2	9			Поточ- не опиту- вання
Тема 8. Політико- ідеологічні системи та політична культура.	2	2	9			
Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.	2	-	9	1		
Разом	16	14	80	2	8	

4. Структура залікового кредиту дисципліни „ПОЛІТОЛОГІЯ” ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА			
Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.		2	12
Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.			12
Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.	2		12

Тема 4. Громадянське суспільства. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.	2		12
Тема 5. Політичні еліти і лідерство.			12
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ			
Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.	2	2	12
Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.			12
Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура.	2		12
Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології..			12
Разом	8	4	108

5.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.

Мета: Розкрити сутність політики, її соціальні функції та проаналізувати причини й умови формування політичної сфери суспільного буття. Охарактеризувати особливості предмету, категоріального апарату та методів дослідження політичних явищ і процесів. Дослідити зародження та етапи розвитку політичної науки в світі та Україні, її соціальні функції та зростання ролі в умовах сучасного цивілізаційного процесу. Розкрити зміст, мотиви та охарактеризувати основні різновиди політичної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Політика як суспільний феномен та поняття. Структура та функції політики, її різновиди.
2. Мотиви, цілі та засоби політичної діяльності. Політична участь та політичне функціонування.
3. Предмет, категорії, поняття, методи та функції політології.
4. Система політичних наук, її формування в світі та Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11,12, 13, 14, 16, 17, 21, 22, 29, 31, 33, 41]

Практичне заняття №2

Тема: Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Мета: Досягнути усвідомлення того, що політична сфера суспільства має системний характер і, таким чином, відповідає закономірностям побудови та функціонування відкритих самоорганізованих систем. Цьому сприятиме аналіз моделей політичної системи, які обґрунтували американські політологи в середині ХХ ст. Розкрити місце і роль політичної влади та держави як інституту в політичній системі.

Питання для обговорення:

1. Сутність політичної влади, її суб'єкт-об'єктна модель.
2. Поняття, структура та функції політичної системи суспільства.
3. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із середовищем.
4. Держава як політичний інститут. Форма державного правління та устрою: теорія та українські реалії.

ЛІТЕРАТУРА:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 12,13,14,16, 17, 24, 33, 35]

Практичне заняття №3

Тема: Громадянське суспільство. Політичні партії, об'єднання громадян та рухи.

Мета: Розглянути поняття, генезис, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Охарактеризувати політичні партії та інші добровільні об'єднання громадян, їх роль в системі громадянського суспільства. З'ясувати особливості взаємодії громадянського суспільства і держави в умовах різних політичних режимів., в т.ч. в умовах сучасного українського суспільства.

Питання для обговорення:

1. Поняття громадянського суспільства, його структура та функції.
2. Політична партія як інститут громадянського суспільства
3. Функціональна взаємодія громадянського суспільства і держави.
4. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні після Революції гідності.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 11,12,13,14, 16, 17, 26, 33, 35, 36.]

Практичне заняття №4

Тема: Політична еліта та політичне лідерство в умовах демократії.

Мета: Проаналізувати поняття та сучасні концепції політичної еліти, з'ясувати її структуру та функції. Розглянути місце і роль політичної еліти в системі національної еліти. Розкрити зміст поняття політичного лідерства та

з'ясувати засади його типології. Охарактеризувати стан політичної еліти та політичного лідерства в сучасній Україні.

Питання для обговорення:

1. Ознаки, структура та функції політичної еліти.
2. Політичне лідерство: сутність, функції, типи.
3. Політичні еліти та лідерство в Україні.

Література:

[2, 3, 8,9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 32, 33, 34, 38, 39.]

Практичне заняття №5

Тема: Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Мета: Розкрити поняття політичного режиму, його роль в забезпеченні керованості суспільством та досягнення суспільної мети. Виявити та проаналізувати критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди: демократичний режим, авторитаризм, тоталітаризм. З'ясувати причини прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Проаналізувати принципи та моделі демократії, роль в її функціонуванні виборчих систем та парламентів.

Питання для обговорення:

1. Поняття, соціальне призначення та критерії типології політичних режимів.
2. Сутнісні риси та умови формування демократичного, авторитарного й тоталітарного режимів.
3. Принципи та моделі демократії, виборчі системи та парламентаризм.
4. Особливості політичного режиму сучасного українського суспільства.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 16, 17, 21,24, 26, 29, 32, 33,34, 35, 38, 39]

Практичне заняття №6

Тема: Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Мета: З'ясувати зміст поняття нація, національні меншини та етнополітика. Охарактеризувати конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Дослідити феномен націоналізму етнічних меншин та прояви сепаратизму. Розкрити зміст понять зовнішня політика держави, міжнародні відносини, міжнародна політика та геополітика. Проаналізувати основні міжнародні урядові організації: ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ та статус України як асоційованого члена ЄС.

Питання для обговорення:

1. Поняття етносу, нації та етнополітики.

2. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм, їх сучасні прояви.
3. Засади зовнішньої політики та міжнародних відносин в умовах демократії.
4. Зовнішня політика та етнополітика української держави.

Література:

[2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 16,18, 27, 28, 30, 33, 34, 37, 40]

Практичне заняття №7

Тема: Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Мета: З'ясувати зміст понять: політична свідомість, політична ідеологія та політичної психології. Розглянути ідеологічний плюралізм як важливий принципи функціонування сучасної демократії та охарактеризувати основні політико-ідеологічні системи сучасності: лібералізм, консерватизм, соціал-реформізм та комунізм. Охарактеризувати сутнісні риси, структуру, функції та типологію політичної культури, її особливості в Україні.

Питання для обговорення:

1. Політична свідомість та ідеологія, їх роль у функціонування політичної сфери суспільного життя.
2. Сучасні політико-ідеологічні системи, їх поширення у світі та Україні.
3. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її роль в осмислення особливості політичного життя різних країн.
4. Політична культура старшого покоління та молоді в Україні: спільне та відмінне.

Література:

[2, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 21,22, 33, 41]

6.

Самостійна робота

№ п/п	Тематика
1	Взаємодія політики та економіки
2	Основні етапи розвитку світової та української політичної думки.
3	Основні шляхи модернізації та трансформації політичних систем.
4	Громадянське суспільство в Україні: традиції, сучасний стан
5	Політична еліта та політичне лідерство в сучасній Україні.
6	Особливості сучасного політичного режиму в Україні
7	Етнополітичні проблеми сучасної української держави
8	Політичні ідеології в сучасній Україні.
9	Маніпулятивні технології у виборчих кампаніях в Україні

7. Тренінг, КПЗ

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Взірець тренінгу:

«Виявлення основних політичних маніпулятивних технологій в процесі виборчих кампаній».

Тренінг проводиться для тих, кому важливо зробити усвідомлений громадянський та правильний політичний вибір в ході виборчих кампаній, навчитися розрізняти «білі», «сірі», «чорні» маніпулятивні політичні технології та антитехнології, усвідомлювати важливість власного політичного громадянського вибору, як стати самодостатньою особистістю та гідним громадянином свого суспільства.

Мета:

- Взнати що таке політичні технології та антитехнології.
- Визначити в чому полягає маніпулятивний характер політичних інформаційних технологій.
- Дізнатися яке значення відіграють соціальні мережі («Вконтакті» «Фейсбук») в системі маніпулятивних політичних технологій, зокрема в ході виборчих кампаній в Україні
- Розкрити вплив використання інформаційних політичних маніпулятивних технологій у політичних та виборчих кампаніях в Україні.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто хоче бути політично грамотним та освіченим громадянином.
- Хто хоче стати активним громадянином та суб'єктом суспільно-політичного життя.
- Кому важливо зробити правильний політичний та громадянський вибір.
- Хто хоче активно приймати участь у розбудові громадянського суспільства в Україні та становленню європейської, демократичної української держави.

На тренінгу будемо:

- Пізнавати свободу громадянського вибору, визначати свої індивідуальні, громадянські та суспільно-політичні цінності.
- Досліджувати місце і роль політичних технологій та антитехнологій в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначати роль масових комунікацій, соціальних мереж в суспільно-політичному житті держави.
- Виявляти та аналізувати факти маніпуляції масовою свідомістю в інформаційному просторі.
- Знати в чому може проявлятися політична маніпуляція, яка роль ЗМІ в цьому процесі.
- Вчитися виявляти та аналізувати факти політичної маніпуляції в політичній рекламі та пропаганді,
- Формувати знання і вміння протидіяти політичній маніпуляції.

Програма тренінгу.

1. Для чого необхідні виборчі кампанії та в чому полягає їхній вплив на суспільство?
2. Що таке політична кампанія?
3. Що таке виборча кампанія?
4. Як визначається стратегія і тактика виборчої кампанії?
5. Що таке політичні технології та антитехнології?
6. Яка роль масових комунікацій в ході політичних та виборчих кампаній ?
7. В чому сутність феномену маніпуляції ?
8. Як може відбуватися маніпуляція масовою свідомістю?
9. В чому особливість політичної маніпуляції масами?
10. В чому сутність «білих», «сірих», «чорних » маніпулятивних політичних технологій та антитехнологій?
11. Яку роль відіграють в маніпулятивних технологіях ЗМІ ?
12. В чому особливість політичної пропаганди як виду маніпуляції?
13. Чому політична реклама є важливою складовою технології виборів?
14. Як протидіяти політичній маніпуляції ?

Учасникам тренінг допоможе:

- Стати більш політично освіченими для участі в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначатися з власними політичними переконаннями та цінностями.
- Вміти розставляти пріоритети в процесі політичного вибору.
- Реально уявити себе як активного громадянина, усвідомити своє важливе місце і значення в політичному житті суспільства.
- Озброїтися позитивною мотивацією для участі в суспільно-політичному житті.
- Використовувати соціальні мережі для активної участі в політичному житті.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни „Політологія” виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання КППЗ є оволодіння навичками застосування політичних знань у суспільно-політичному житті. КППЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. Виконання КППЗ є одним із обов’язкових складових модулів залікового кредиту з „Політології”. КППЗ оформляється у відповідності до встановлених вимог.

КППЗ повинен містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:
  - назву університету;
  - назву кафедри;
  - назву навчальної дисципліни;
  - номер академічної групи;
  - дату подачі РГР викладачеві на перевірку - день, місяць, рік.

2. **Зміст.**

3. **Вступ.** Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення. Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам роботи.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку:

- нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ГОСТ, ДСТУ й т.д.);
- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов'язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. Вимоги до оформлення. Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє - 25 мм, правє - 15 мм.

Варіанти КПЗ з дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

1. Проблеми політичної соціалізації української студентської молоді.
2. Витоки і генезис Інтернет - комунікації.
3. Роль Інтернет-комунікації в формуванні громадської думки
4. Взаємозв'язок політики і економіки в сучасній українській державі.
5. Роль соціальних мереж у сучасному політичному житті суспільства
6. Інтернет в процесі формування і діяльності інститутів громадянського суспільства
7. Взаємозв'язок політики і економіки в сучасній українській державі.
8. Електронне врядування та його сутність.
9. Економічні чинники ефективності політичної влади.
10. Позитивні та негативні наслідки залучення до органів виконавчої влади представників великого бізнесу (т. з. олігархів).
11. Політична активність вітчизняних підприємців в умовах економічної кризи.
12. Проблеми реформування політичної системи в контексті угоди про асоціацію з ЄС.
13. Повернення до парламентсько-президентської форми державного правління: причини і наслідки.
14. Місце і роль фінансових та фіскальних органів в структурі виконавчої влади в Україні.
15. Економічні проблеми реформування державного устрою України.
16. Перспективи розвитку України як правової та соціальної держави.
17. Місце і роль політичних партій в структурі громадянського суспільства.
18. Економічні основи діяльності інститутів громадянського суспільства.
19. Проблеми подолання авторитаризму в політичному та економічному житті України.
20. Співвідношення політичних та економічних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
21. Оцінка стану демократії в Україні зарубіжними експертами.
22. Закон про вибори Верховної Ради України про фінансові аспекти виборчого процесу.
23. Представлення інтересів бізнес-класу в українському парламенті.
24. Взаємозв'язок та взаємодія політичної та економічної еліт в Україні.
25. Зростання національної самосвідомості громадян України в умовах україно- російської війни.
26. Етнополітика української держави.
27. Політико-економічні переваги, які отримала Україна після підписання угоди про асоціацію з ЄС.

28. Співпраця України з МВФ та іншими міжнародними фінансовими організаціями.
 29. Вплив економічної глобалізації на політичні процеси в Україні.
 30. Проблеми політичної соціалізації української студентської молоді.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Політологія” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- залік.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Політологія” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
Опитування під час заняття (5 тем по 10 балів = 50 балів) 2. Письмова робота = 50 балів	Опитування під час заняття (3 теми по 10 балів = 30 балів) 2. Письмова робота = 70 балів	1. Активна участь у тренінгу = 20 балів. 2. Написання КППЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КППЗ = 30 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: ZOOM;	1-9
2	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-9
3	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: <i>MS Office</i>	1-9
4	Телекомунікаційне програмне забезпечення (<i>Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox</i>)	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна навчальна література:

1. Висоцький О.Ю. Теорія прийняття політичних рішень: конспект лекцій, Дніпро: ДНУ, 2020. 68 с.
2. Використання інтерактивних форм навчального процесу на заняттях з навчальної дисципліни «Політологія: методичні рекомендації для студентів ЗВО України / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур; за ред. професора О. М. Рудакевича . Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 32 с.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: навч. посіб. 8-ме вид. К.: Центр навчальної літератури, 2019, 348с.
4. Дробот Г. А. Світова політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/29607/politologiya/svitova_politika
5. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020. 228 с.
6. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. ЦУЛ, 2020. 218 С.
7. Лазарович М. В. Політичний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 88 с.
8. Міщенко А.Б. М Політологія: Навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021, 102 с.
9. Політологія : навч. посібн. / Т. В. Гончарук-Чолач, О.М.Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур / За ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Астон, 2019. 219 с.
10. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с
11. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 460 с.
12. Рудакевич О.М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота. Вид. п'яте. Тернопіль: Астон, 2018. 304 с.

13. Семінарські заняття та самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Політологія»: методичні рекомендації. / Автор-укладач, професор О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 20 с.
14. Тетарчук І. Дяків Т. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2021, 160 с.
15. Токовенко О. С., Третяк О. А. . Історія зарубіжних політичних вчень. Дніпро: Вид-во Дніпропетровського національного у-ту імені Олеся Гончара, 2018. 204с.
16. Томахів В.Я. Політологія. Навчальний посібник. Вид. друге. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 228 с.
17. Шляхтун П. Політологія (теорія та історія політичної науки). К.: Центр учбової літератури, 2021, 472 с.
18. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин : Навч. посіб. К.; ЦУЛ, 2019, 256 С.
19. Шульга М. А. , Зубчик О. А. Політичний менеджмент. Навч. посібн. К.: Академія, 2018. 160 с.
20. Шубін, Сергій Петрович. Політичний маркетинг. Миколаїв: Іліон, 2018. 156 с.
21. Bernstein J.G., Ophir A., Stoler A.L. (eds.) Political Concepts: A Critical Lexicon. New York: Fordham University Press, 2018. 269 p.
22. Dryzek John S., Honig B., Phillips A. The Oxford Handbook of Political Theory. Oxford University Press, 2019. 1678 p.
23. Lancaster Carol, Walle van de Nicolas. The Oxford Handbook Of The Politics Of Development. Oxford University Press. 2018. 753 p.
24. Mycoff Jason D. Working with Political Science Research Methods SAGE Publications. 2019. 160 p.

Додаткова література:

25. Бадью А. Похвала політиці./пер. з фр. А.Рєпи. Київ:Ніка-Центр, 2021.224с.
26. Батлер- Боудон Т.50 видатних творів. Політика.Пер. з англ. К.: КМ-Букс, 2022. 544с.
27. Бачевський Д. Чому виграють вибори, або агресивні тексти як найбільш ефективні комунікаційні технології. // Українська правда [Електронний ресурс]– Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2006/4/11/40838.htm>
28. Гантінгтон Семюель. Політичний порядок у мінливих суспільствах./ пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2020, 448
29. Дністрянський С. Загальна наука права і політики. Том 1. Львів: УКУ, 2019. 428с.
30. Злам: кризи політичних режимів / Олексій Мустафін. Х. : Віват, 2021. 256 с. : іл. (Серія «Історія та політика»).
31. Зовнішня політика та політика безпеки після оновлення влади: послідовність, зміни, перспективи. Київ : Центр Разумкова; Заповіт, 2019. 46 с.
32. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
33. Колодій А. Предметне поле політичної науки в сучасний період. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://political-studies.com/?p=1823>
34. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. К.; Vivat, 2020. 256
35. Леонтьєв І. Змістовні межі категорії «політичне життя». Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2019. Вип. 3-4. С. 164–180 с.
36. Мойсес Наїм. Занепад влади: Від владних кабінетів до полів битви й церков, а потім і до держави, або чому сьогодні бути при владі означає зовсім інше, ніж колись. К. : BookChef, 2017. 512 с.

37. Настільна книга громадянина/ К. Б. Левченко.,С.С. Чернявський, А.В. Дунебабін А. та ін; Харків: Фоліо, 1921. 736 с.
38. Підлущкий О. Лідери, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2022. 314 с.
39. Політика vs право в Україні: на чиєму боці верховенство? URL : khrpg.org/index.php?id=1424415694.
40. Право і політика як регулятори суспільних відносин. URL : kul.kiev.ua/imeges/chasop_159.pdf.
41. Фергюсон Ніл. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку / пер. з англ.К.Наш формат, 2018. 376 с.
42. Фукуяма. Френсіс. Витоки політичного порядку: Від прадавніх часів до Французької революції. К: «Наш Формат», 2018.576 с.
43. Фукуяма. Френсіс Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. «Наш Формат», 2019.608с.
44. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу / Пер. з англ. М. Климчука. Київ, Основи, 2019. 376 с.

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).
www.elvisti.com
2. Дзеркало тижня - www.zerkalo-nedeli.com
3. Диалог.UA. - dialogs.org.ua
4. Електронна бібліотека філософського факультету Київського національного університету ім. Т.Шевченка. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
5. Інтернет-ресурси за дисципліною політологія (www.eprints.kname.edu.ua/5463/)
6. Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua
7. Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua
8. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України - [http:// portal.rada.gov.ua/](http://portal.rada.gov.ua/)
9. Політична думка - www.politdumka.kiev.ua
10. Політична Україна - www.polit.com.ua
11. Політологія. Учбовий мінімум для складання іспиту (www.lib.mdpu.org.ua/ebook/politologiya/eBook)
12. Політологія: електронний каталог www.ecatalog.mk.ua/.../cgiirbis_64.exe?
13. Політологія: Електронний підручник (www.knuba.edu.ua/doc/politic/polit_sys.pdf)
14. Політологія: Онлайн –бібліотека (www.nbu.gov.ua/webnavigator/politics)
15. Політологія:Мультимедійний підручник (www.naiiu.kiev.ua/books/mnp)
16. Рада національної безпеки і оборони України www.rainbow.gov.ua
17. Українська правда - pravda.com.ua
18. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова - www.uceps.org.ua
19. Українсько-канадський проект "Розбудова демократії" www.democracy.kiev.ua
20. Урядовий кур'єр - uamedia.visti.net/uk/